

Αθήνα, 18 Ιανουαρίου 2018

Προς: ΛΑΓΗΕ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

consultation_mr@lagie.gr

Θέμα: Διαβούλευση για τους Νέους Κώδικες

Κύριοι,

Η Ελλάδα δεσμεύτηκε να αναδιαρθρώσει την ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Μοντέλου Στόχου (Target model) και να θεσπίσει το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο για την εφαρμογή της νέας δομής της αγοράς καθώς και την εξασφάλιση της σύζευξης της αγοράς επόμενης ημέρας (DAM) με την Ιταλία και τη Βουλγαρία άμεσα με τη λειτουργία της νέας αγοράς.

Ο νέος σχεδιασμός της αγοράς σύμφωνα με τις διατάξεις του "Μοντέλου Στόχου" (Target Model) αποτελεί μοναδική ελπίδα δημιουργίας μιας πραγματικής σύγχρονης ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. **Προς μεγάλη μας απογοήτευση, διαπιστώνουμε ότι ακόμη και αυτή η διαδικασία μπορεί να υπονομευθεί και να οδηγήσει σε διατήρηση των στρεβλώσεων της αγοράς που αντιμετωπίσαμε στο παρελθόν και της επέκτασής τους στο μέλλον!**

Δύο βασικές επιλογές στο σχεδιασμό της νέας αγοράς που υπαγορεύτηκαν από το νόμο 4425/2016 (No1) και από την απόφαση της ΡΑΕ 67/2017(No2) και μια που προτείνεται στο πλαίσιο της Διαβούλευσης (No3) εγείρουν σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του νέου σχεδιασμού.

Συγκεκριμένα :

1. Διατήρηση της υφιστάμενης ρύθμισης του **κεντρικού προγραμματισμού και κατανομής των μονάδων παραγωγής** (central dispatching model) ως βάση για τον σχεδιασμό της αγοράς εξισορρόπησης (balancing).
2. Συμμετοχή στις αγορές επόμενης ημέρας (DAM) και ενδοημερήσιας (IDM) **ανά μονάδα και ζώνη φορτίου και όχι ανά χαρτοφυλάκιο** (unit based).
3. Διατήρηση στην προς διαβούλευση πρόταση του ΛΑΓΗΕ της ρύθμισης της **επιβολής ελάχιστου ορίου (τιμή κατώτατου ορίου – minimum income conditions)** στις προσφορές των παραγωγών, ίσο με το μεταβλητό κόστος κάθε μονάδας παραγωγής (άρθρο 27 4B), **παρότι η ρύθμιση αυτή δεν συμπεριλαμβάνεται στην απόφαση της ΡΑΕ 67/2017** και εν γένει στα περισσότερα χρηματιστήρια δεν επιτρέπονται τέτοιου είδους περιορισμοί που οδηγούν σε προβλήματα εκκαθάρισης της αγοράς.
4. **Υποχρεωτική φυσική παράδοση** προθεσμιακών προϊόντων η οποία ίσως αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία καθώς σε παγκόσμιο επίπεδο η φυσική παράδοση προθεσμιακών (futures ή forward) ενεργειακών προϊόντων συντελείται εφόσον το επιθυμεί ο αγοραστής.
5. Επιβολή κυρώσεων στην περίπτωση που παρουσιάζονται **αποκλίσεις στις θέσεις των Συμμετεχόντων** κρίνεται ότι θα πλήξει την ενεργειακή ρευστότητα της αγοράς. Άλλωστε η ύπαρξη αποκλίσεων δε σημαίνει ότι ο Συμμετέχων κερδοσκοπεί αλλά μπορεί να υπάρχουν άλλες απρόβλεπτες συνθήκες στην αγορά (π.χ. βλάβη σε ένα εργοστάσιο) που

να οδηγούν σε αποκλίσεις. Σε κάθε περίπτωση, σε όλα τα χρηματιστήρια ενέργειας συμπεριλαμβανομένης της Ιταλίας επιτρέπονται τέτοιου είδους αποκλίσεις.

6. Απουσία off-peak προϊόντων παρόλο που για τις βιομηχανίες υψηλής ενεργειακής έντασης τα **off-peak προϊόντα** αποτελούν άμεση αναγκαιότητα.

Οι ρυθμίσεις αυτές, εφόσον τελικά διατηρηθούν, θα εμποδίσουν την πραγματική σύνδεση της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με τις άλλες αγορές της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης (NAE), θα αυξήσουν το κόστος για τους καταναλωτές και θα επηρεάσουν σοβαρά την ανταγωνιστικότητα των βιομηχανιών μας.

Επίσης διαπιστώνουμε ότι με βάση τη μέχρι σήμερα πρόοδο στην ανάπτυξη των απαραίτητων συστημάτων πληροφορικής και τη θέσπιση του πλαισίου που θα διέπει τη νέα δομή της αγοράς, **αποκλείεται η έγκαιρη υλοποίηση της νέας αγοράς σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί** (Μάιος 2018).

Συγκεκριμένα, αναλύουμε τις παρατηρήσεις μας στα βασικά σημεία της διαβούλευσης:

I. Επιβολή ελάχιστου ορίου στις προσφορές, ίσο με το ελάχιστο μεταβλητό κόστος κάθε μονάδας.

Κατ' αρχάς θέλουμε να επισημάνουμε ότι η ανωτέρω ρύθμιση έρχεται σε αντίθεση με τα οριζόμενα στο νέο Κανονισμό για την εσωτερική αγορά στον Ηλεκτρισμό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 13/12/2017 την πρόταση της 15237/17 προς το Συμβούλιο για τον Κανονισμό στην εσωτερική αγορά στον ηλεκτρισμό. Στο άρθρο 9 αναφορικά με την επιβολή ορίου στις προσφορές αναφέρεται :

“1. Wholesale electricity prices and balancing energy prices, including bidding and clearing prices, shall not be subject to a minimum or maximum limit.....”

“2. Nominated electricity market operators may apply harmonized limits on maximum and minimum clearing prices for day ahead and intraday timeframes in accordance with the capacity allocation and congestion management guideline adopted on the basis of Article 18 of the Regulation 714/2009.....”

Η μακρόχρονη εφαρμογή του μέτρου της επιβολής ελάχιστου ορίου στις προσφορές, ίσο με το ελάχιστο μεταβλητό κόστος κάθε μονάδας, έχει προκαλέσει σημαντικές στρεβλώσεις στην υφιστάμενη δομή της αγοράς και ειδικότερα στη διαμόρφωση των τιμών στην αγορά επόμενης ημέρας, στις διασυνοριακές ροές ενέργειας και στην ανταγωνιστικότητα των μονάδων παραγωγής που λειτουργούν στην Ελλάδα. Είναι η σημαντικότερη αιτία για τις αποκλίνουσες από τις ευρωπαϊκές τιμές στην ελληνική αγορά επόμενης ημέρας, τα υψηλά επίπεδα τιμών και την πολύ χαμηλή μεταβλητότητα της Οριακής Τιμής του υποχρεωτικού pool (ΟΤΣ).

Το ελάχιστο όριο στις προσφορές της αγοράς επόμενης ημέρας αυξάνει συνεχώς τις τιμές στην ελληνική αγορά, ιδίως σε ώρες εκτός αιχμής (συμπεριλαμβανομένων των Σαββατοκύριακων) σε σύγκριση με όλες τις άλλες ευρωπαϊκές αγορές ενέργειας.

Οι στρεβλώσεις των τιμών στην Ελλάδα, ειδικά σε ώρες εκτός αιχμής και τα Σαββατοκύριακα, σε συνδυασμό με τις υψηλές και συγκριτικά προβλέψιμες τιμές στις τιμές της ΟΤΣ (λόγω της χαμηλής μεταβλητότητάς τους), αυξάνουν τεχνητά τις διασυννοριακές ροές προς την Ελλάδα. Σαν φυσικό επακόλουθο μειώνεται σημαντικά ο συντελεστής χρησιμοποίησης των εγχώριων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, αυξάνεται η συχνότητα των στάσεων τους και -κατ'αντιστοιχία- σημαντικά το συνολικό μεταβλητό κόστος παραγωγής. Οι παραγωγοί που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά δεν μπορούν να αντιδράσουν στην τεχνητή μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους σε περιφερειακό επίπεδο, λόγω του επιπέδου των προσφορών τους. Τελικά, το συνολικό κόστος αντικατοπτρίζεται στους λογαριασμούς των καταναλωτών.

Αυτή η ρύθμιση στρεβλώνει τα σήματα τιμών στην ελληνική αγορά, εις βάρος των συμφερόντων των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας. Οι καταναλωτές υψηλής έντασης ενέργειας υπόκεινται συνεπώς σε αυξημένο κόστος που μειώνει την ανταγωνιστικότητά τους, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν τους παρέχεται η δυνατότητα να μειώσουν το ενεργειακό τους κόστος αυξάνοντας τη λειτουργία τους σε ώρες εκτός αιχμής.

Επιπλέον, η λειτουργία των αντλιοστασίων στην Ελλάδα είναι σχεδόν ανύπαρκτη, λόγω της μικρής διαφοράς τιμής της ΟΤΣ μεταξύ ωρών αιχμής και εκτός αιχμής.

Αναφέρουμε επιπλέον αρνητικές επιπτώσεις που θα προκληθούν από τη διατήρηση αυτής της ρύθμισης:

1. σε συνδυασμό με την επιλογή οι προσφορές να γίνονται ανά μονάδα (Unit based), οι μέσες τιμές τόσο στην αγορά επόμενης ημέρας όσο και στην ενδοημερήσια αγορά στην Ελλάδα θα διαμορφωθούν τεχνητά σε υψηλό επίπεδο. Αυτό θα οδηγήσει σε αυξημένες εισαγωγές ενέργειας και υπηρεσιών ευελιξίας (balancing), που θα προσφέρονται από μονάδες παραγωγής γειτονικών χωρών, οι οποίες, στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι λιγότερο αποδοτικές από πολλές μονάδες που λειτουργούν στην Ελλάδα. Η σύζευξη της αγοράς, αντί να προσφέρει στους συμμετέχοντες στην αγορά την ευκαιρία να επεκτείνουν και να προσφέρουν υπηρεσίες σε περιφερειακό επίπεδο, θα αμφισβητήσει τη βιωσιμότητά τους.
2. οι τιμές στην Προθεσμιακή Αγορά θα στρεβλωθούν (δεδομένου ότι αυτές αναπροσαρμόζονται στις αναμενόμενες τιμές της αγοράς επόμενης ημέρας),
3. λόγω των σημαντικών διαφορών στην ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας με την τυποποιημένη εφαρμογή του Μοντέλου στόχου στην Ευρώπη, η ρευστότητα θα μειωθεί σε όλα τα τμήματα της αγοράς.

Τέλος, τα επιχειρήματα που εκφράστηκαν από τον μελετητή για την εισαγωγή του συγκεκριμένου κανόνα στη νέα αγορά βασίζονται στην υπόθεση ότι η ΔΕΗ έχει συνολικά θέση πώλησης (short position) στην αγορά, δηλαδή πρέπει να αγοράσει περισσότερη ενέργεια για να εξυπηρετήσει το χαρτοφυλάκιο των πελατών της από αυτή που παράγει. Προφανώς, μέχρι να λειτουργήσει η νέα αγορά, το δεδομένο αυτό πιθανότατα δεν θα υφίσταται πλέον, εφόσον υλοποιηθούν οι σχετικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το μνημόνιο.

Τα πιθανά προβλήματα κατάχρησης της ισχύος στην αγορά από τον δεσπόζοντα παίκτη θα πρέπει να αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων των αντίστοιχων αρχών και να μην

εξουδετερώνεται εκ των πραγμάτων η αποτελεσματικότητα ολόκληρης της αγοράς και ως επακόλουθο η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Τα όρια τιμών στη νέα αγορά πρέπει να ευθυγραμμιστούν πλήρως με άλλες ευρωπαϊκές αγορές, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής αρνητικών τιμών. Τα κακώς καθορισμένα όρια τιμών μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη σύζευξη της αγοράς. Οι αρνητικές τιμές στέλνουν σημαντικά μηνύματα στους συμμετέχοντες. Αυξάνουν το κίνητρο για την ουσιαστική παύση λειτουργίας των μονάδων που δεν χρειάζονται, στέλνοντας έτσι βασικά σήματα επένδυσης για την ανάγκη αυξημένης ευελιξίας τόσο από μεριάς των παραγωγών όσο και των καταναλωτών.

II. “Unit based” αντί portfolio bidding. Οι προσφορές στην αγορά επόμενης ημέρας και στην ενδο-ημερήσια αγορά θα γίνονται ανά μονάδα και ζώνη φορτίου

Είναι προφανές ότι η ρύθμιση αυτή αποθαρρύνει τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε αποδοτικά χαρτοφυλάκια. Επίσης αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά οι τιμές στην ενδοημερήσια αγορά, δημιουργώντας έτσι στρεβλώσεις τιμών μεταξύ της αγοράς επόμενης ημέρας και της ενδοημερήσιας αγοράς (και της αγοράς εξισορρόπησης). Ως αποτέλεσμα, οι συμμετέχοντες στην αγορά θα ενθαρρυνθούν να μεταφέρουν την αξία μεταξύ των αγορών, με αρνητικές επιπτώσεις στην αποδοτικότητα του συστήματος, αύξηση του κόστους για τους τελικούς καταναλωτές και απώλεια της ανταγωνιστικότητας για τις βιομηχανίες εντατικής ενέργειας.

Επιπλέον, η μεταφορά αξίας από την αγορά επόμενης ημέρας προς την ενδο-ημερήσια αγορά και την αγορά εξισορρόπησης (που είναι ασθενώς συζευγμένη σε σύγκριση με την αγορά ημέρας) θα ματαιώσει στην πράξη την ουσιαστική σύζευξη της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Προτείνουμε να επιτρέπεται στους συμμετέχοντες στην αγορά να υποβάλλουν προσφορές σε χαρτοφυλάκια στην αγορά επόμενης ημέρας, δεδομένου ότι η προσφορά χαρτοφυλακίου αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη αποτελεσματικής συναλλαγής ισχύος εντός της ημέρας. **Ταυτόχρονα, θα μπορούσε να επιβληθεί όριο στα χαρτοφυλάκια που επιτρέπεται να συμμετάσχουν στην αγορά, προκειμένου να αποφευχθεί ενδεχόμενη κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.**

III. Λειτουργία της αγοράς εξισορρόπησης βάσει κεντρικού προγραμματισμού και κεντρικής κατανομής των μονάδων παραγωγής (Central Dispatching model).

Πρέπει να σημειωθεί ότι το Central Dispatching model δεν ευθυγραμμίζεται με μία από τις βασικότερες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τις αγορές εξισορρόπησης της ηλεκτρικής ενέργειας που καθορίζονται στο σχέδιο κανονισμού.

Στο άρθρο 14 παρ. 2 του σχεδίου κανονισμού ορίζεται το self-dispatching ως το κύριο μοντέλο λειτουργίας της αγοράς εξισορρόπησης που πρέπει να εφαρμόζουν οι Διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς. Προβλέπεται επίσης ότι στις αγορές εξισορρόπησης, όπου εφαρμόζεται ήδη η κεντρική κατανομή των μονάδων, πρέπει να ζητηθεί εξαίρεση από τις αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές προκειμένου να τους επιτραπεί η συνέχιση της λειτουργίας με βάση το μοντέλο κεντρικής κατανομής.

Το μοντέλο κεντρικής κατανομής θα πρέπει να επιλέγεται μόνο εφόσον τεκμηριώνεται ότι υπάρχει σημαντική απειλή για την ασφάλεια του συστήματος λόγω συγκεκριμένων περιορισμών που ισχύουν σε τοπικά δίκτυα (congestion), κάτι που σαφώς δεν ισχύει για το ελληνικό σύστημα

(Βορράς-Νότος) τα τελευταία 7 χρόνια, καθώς όλες οι νέες μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με φυσικό αέριο (3.200MW) κατασκευάστηκαν στον Νότο.

Το κεντρικό μοντέλο κατανομής αποκλίνει επίσης από τον τυπικό σχεδιασμό του Μοντέλου Στόχου που εφαρμόζεται στις περισσότερες αγορές της ΕΕ, με αποτέλεσμα η εφαρμογή του να έχει σίγουρα σοβαρές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα της νέας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα και στη σύζευξη της.

Επομένως, στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών του άρθρου 14 παρ. 2 του σχεδίου κανονισμού για τη λειτουργία των αγορών εξισορρόπησης, θα πρέπει να υπάρξει δέσμευση για την έγκαιρη εφαρμογή του μοντέλου self-dispatching και για την ελληνική αγορά.

Η κεντρική κατανομή θα πρέπει να εξεταστεί ως εναλλακτική λύση από τις αρμόδιες αρχές, μόνο εφόσον τεκμηριώνεται η αναγκαιότητά της και να εφαρμοστεί ως μεταβατικό μέτρο, για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

IV. Επιβολή προσφορών ανά ζώνη φορτίου

Η επιλογή της χρήσης των ζωνών φορτίου επηρεάζει αρνητικά τη λειτουργία όλων των αγορών :

1. εισαγωγή περιττών περιπλοκών για τους εκπροσώπους φορτίων,
2. τεχνητή αύξηση των τιμών της ενδοημερήσιας αγοράς, καθώς οι αποκλίσεις και οι χρεώσεις τους θα υπολογίζονται χωριστά ανά ζώνη,
3. σε περίπτωση που θα υπάρξουν στο μέλλον περιορισμοί φορτίου ανά ζώνη(π.χ. μετά τη διασύνδεση της Κρήτης) σε συνδυασμό με τη μη πρόβλεψη διαμόρφωσης κοινών τιμών για την αγορά επόμενης ημέρας (PUN) θα υπάρξουν διαφορετικές τιμές ανά ζώνη,
4. επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των μικρότερων εκπροσώπων φορτίου, καθώς θα υφίστανται στατιστικά μεγαλύτερες ανισορροπίες.

Την ίδια στιγμή η Γερμανία, για παράδειγμα, αντιστέκεται στη διάσπαση της αγοράς της (μια μόνο ζώνη, συμπεριλαμβανομένης της Αυστρίας) παρά τα φημισμένα προβλήματα που προκαλούν ροές βρόχου σε αρκετές γειτονικές της χώρες.

Προτείνουμε στην περίπτωση που διατηρηθεί η επιλογή ύπαρξης ζωνών φορτίου θα πρέπει να εισαχθούν στο νέο σχεδιασμό της αγοράς τιμές PUN.

V. Πολλαπλοί εκπρόσωποι για ένα μόνο φορτίο

Δεν είναι σαφές για εμάς εάν ο νέος σχεδιασμός της αγοράς περιλαμβάνει τη δυνατότητα να εκπροσωπείται ένα φορτίο στην αγορά (DAM, και στη συνέχεια σε IDM και BM) από πολλαπλούς εκπροσώπους φορτίου.

Ωστόσο, η επιλογή αυτή λειτούργησε πολύ αποτελεσματικά στο πλαίσιο της λειτουργίας της αγοράς και διευκόλυνε την αλλαγή προμηθευτή από τους καταναλωτές. Θα πρέπει να συμπεριληφθεί και στο νέο σχεδιασμό της αγοράς, ιδίως για μια αρχική φάση, όταν οι αγορές δεν θα έχουν επαρκή ρευστότητα, ώστε οι αυτοπρομηθευόμενοι καταναλωτές να μπορούν να γίνουν και εκπρόσωποι του φορτίου τους για κάποιο ποσοστό.

Προτείνουμε να συμπεριληφθεί η επιλογή να εκπροσωπούνται μεμονωμένα φορτία από πολλαπλούς εκπροσώπους στις αγορές επόμενης ημέρας, ενδοημερήσια και εξισορρόπησης και με τις δύο ισχύουσες μορφές:

- α) κατανομή μεταξύ των εκπροσώπων φορτίου κατά ποσοστά έως 100%
- β) να εκπροσωπούνται από έναν ή πολλούς εκπροσώπους με σταθερό φορτίο (MW) και το υπολειπόμενο μεταβλητό φορτίο από τρίτο εκπρόσωπο.
- γ) δυνατότητα διαφοροποίησης εκπροσώπησης ανά ζώνη φορτίου.

V. Επιβολή μεγίστου ορίου ταυτόχρονα με επιβολή και ελάχιστου ορίου προθεσμιακών συμβολαίων για τον παίκτη με δεσπόζουσα θέση στην αγορά

Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα , ώστε ο παίκτης με δεσπόζουσα θέση στην αγορά εκτός του περιορισμού για μέγιστο όριο προθεσμιακών συμβολαίων να υποχρεωθεί να προσφέρει και μια ελάχιστη ποσότητα ενέργειας μέσω της προθεσμιακής αγοράς. Η εισαγωγή ενός τέτοιου κανόνα για την ελάχιστη πώληση προθεσμιακών συμβολαίων σε τρίτα μέρη από τον κυρίαρχο παίκτη θα ήταν καθοριστική για τη ρευστότητα της αγοράς προθεσμιακών συμβολαίων.

Με εκτίμηση,

Κωνσταντίνος Κουκλέλης
Πρόεδρος Δ.Σ.